

Llibres i música en temps de desassossec.

Gran Canal. Venècia © Joan Carbonell Manils

Mort a Venècia

Enmig d'una sobtada epidèmia de còlera, el Lido de Venècia acull Gustav von Aschenbach, un escriptor famós, que hi va a cercar repòs. Una de les novel·les curtes més magistrals de la literatura de tots els temps (de les que he llegit, és clar). Tota una vida dedicada a expressar la bellesa i la Bellesa serà la que li impedirà salvar-la; trobarà, en efecte, el repòs que cerca. «L'artista creador d'aquella vigorosa narració titulada *Un miserable*, que ensenyava a tota una joventut agraïda la possibilitat d'una moral més enllà del més profund dels coneixements» – així el defineix Mann- descobrirà a l'hotel una persona que li qüestionarà les conviccions morals estrictes que mai abans s'havia qüestionat.

La mort, que encercla la ciutat mig submergida, anirà encerclant i submergint Gustav fins a ofegar-lo. La pulsó cedirà a la raó; la visió esdevindrà obsessió. La realitat, dura i inesperada, el traurà d'un món que creia segur. Vet aquí el paral·lelisme inevitable.

Mann, en un inici magistral que evoca clarament l'entrada als inferns d'Eneas, es refereix a la gòndola i al gondoler que duen Aschenbach al Lido, igualment com Caront i la seva barca condueixen l'heroi troià a l'inframón:

«Qui no sentirà un lleuger calfred i una angúnia secreta en pujar per primera vegada [...] en una gòndola veneciana? L'estranya embarcació [...] d'un color tan peculiarment negre com només els taüts el tenen [...] recorda molt més la mort, el fèretre, el tètric trànsit i l'últim viatge, el més callat de tots. ¿I s'ha adonat algú que el seient d'aquestes barques [...] és el seient més mollenc, més tou i ensopidor del món? L'Aschenbach n'hagué esment en asseure's als peus del gondoler [...]. Era un home de fisonomia

desagradable, àdhuc brutal, portava un vestit blau de mariner, cenyit amb una faixa groga, i un barret de palla esfilagarsat i posat agosaradament de gairell»

La traducció és de Joan Fontcuberta (1999). A molts, a hores d'ara ja us venen al cap els arpegis que inicien l'*adagietto* de la *Simfonia núm. 5* de Gustav (també i no per casualitat) Malher. Amb aquestes notes dels tresets d'arpa puntejant la corda lligada que es resisteix a progressar, L. Visconti va amarrar d'emoció serena la seva *Mort a Venècia*. I va aconseguir, sense voler-ho, que la melodia fos gairebé més coneguda que el llibre i la pel·lícula. Us aconsello la [versió](#) de la Simfònica de Viena dirigida per Leonard Bernstein. Com retarda, mentre van creixent, les tres primeres corxeres dels violins primers, fins a deixar-los en suspens, en caiguda lliure, gairebé una pausa no escrita en la partitura!

Tres jornades per endavant per a gaudir de les tres obres mestres. Acompanyeu-les –creieu-me- dels versos del llibre VI de *L'Eneida* de Virgili, traduïts per Miquel Dolç (1958) o per Llorenç Ribé (1917).

Joan Carbonell Manils (Departament de Ciències de l'Antiguitat i de l'Edat Mitjana)

Sabadell, a 27 de març de 2020